

ВІСНИК ЦЕНТРУ

Громадськість пропонує план дій для Президента

Демократичні вибори є механізмом виявлення волі народу. Новообраний Президент покликаний перетворити цю волю на державну політику і спрямувати діяльність уряду на досягнення цілей суспільства. Успіх політики Президента залежатиме від довіри і підтримки з боку громадськості. Наслідком обговорення, проведеного протягом листопада 1999 року в межах проекту "Майбутнє України: план для Президента", стало усвідомлення нагальної потреби у виробленні державної стратегії реформ як послідовного процесу, спрямованого на досягнення суспільних цілей. Пропозиції щодо такої стратегії сформульовано в документі "Майбутнє України: план для Президента", складеному у формі звернення до новообраного Президента України. Звернення до Президента підтримали Міжнародний центр перспективних досліджень, Спілка підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств, Федерація профспілок працівників кооперації та інших форм підприємництва, Всеукраїнське громадське об'єднання "Нова генерація" та Коаліція громадських організацій "Свобода вибору". Далі наведено головні тези цього документу, який опубліковано в новому числі журналу Центру "Перспективні дослідження"

Від перших днів незалежності український уряд отримує рекомендації найкращих фахівців щодо реформування економіки. Експерти неодноразово розробляли досконалі пакети заходів, спрямованих на розв'язання найбільш актуальних проблем України. Однак сподівання української громадськості та міжнародної спільноти щодо втілення запропонованої економічної політики не справдилися. Наприкінці 1999 року загальне розчарування поглибилося, оскільки через зволікання з реформами Україна постала перед загрозою невиконання зобов'язань за зовнішнім боргом.

Чому запропонованих реформних заходів не було здійснено і не можна було здійснити?

За радянських часів уряд виконував тільки адміністративні функції, що не передбачало узгодження дій з цілями суспільства. Тож український уряд був неспроможний виробити стратегію державної політики у вигляді концентрованого плану дій, спрямованих на досягнення суспільних цілей.

Рекомендації щодо реформ не сприйняли тому, що їх не передбачали в рамках єдиної урядової стратегії.

В демократичному суспільстві уряд має перебрати на себе нові функції — функції підготовки і втілення державних рішень за умови існування свободи слова, парламенту, політичних партій та опозиції. Кожне рішення потрібно аргументувати, показати його переваги над альтернативним, проаналізувати його можливі наслідки. Іншими словами, належить створити аналітичне забезпечення і сформувати суспільну підтримку урядової політики.

Цикл семінарів, проведених у межах проекту "Майбутнє України: план для Президента", можна вважати кроком до створення демократичного механізму узгодження стратегії суспільного розвитку. В робочих групах працювали експерти неурядових організацій, представники уряду і міжнародні радники. Перед учасниками сформулювали завдання встановити зв'язок між проблемами, заходами щодо їх розв'язання та суспільними цілями, а

також виробити послідовний план реформ, оцінити ресурси і перешкоди на шляху до їх втілення.

Громадське обговорення засвідчує:

- спільність нашого бачення майбутнього України, як багатої європейської країни;
- готовність суспільства до прискорення реформ;
- відповідність висловлених пропозицій щодо економічної політики рекомендаціям, що базуються на кращому міжнародному досвіді.

Аби втілити реформи, щоденні дії уряду потрібно підпорядкувати узгодженим пріоритетам, які забезпечать досягнення суспільних цілей найефективнішим способом. У спільному обговоренні питань економічної стратегії було визначено такі пріоритети трансформації українського суспільства:

- **Реформування уряду.** Уряд має стати ефективним інструментом підготовки політичних рішень, їх ухвалення та втілення. Аналітичне забезпечення політичних рішень вимагає застосування нових процедур, запровадження нових функцій і вироблення нових вмінь самого уряду.

- **Стимулювання підприємницької ініціативи.** Свобода економічної діяльності за встановлених конкурентних "правил гри" спрямує енергію людей на створення багатства задля збільшення власного добробуту.

- **Забезпечення ефективності державних витратів і адресного соціального захисту.** Відсутність механізмів контролю за витратками загрожує надмірним вилученням ресурсів з економіки, а низька ефективність державних витратків — невиконанням зобов'язань щодо захисту найвразливіших прошарків суспільства.

- **Кадрова революція.** Розвиток ринкової економіки та демократії

вимагає радикальних реформ системи освіти, щоб забезпечити відповідність між навчальними програмами та знаннями, необхідними за умов демократії, ринку та глобалізації суспільних процесів.

Більшість проблем, перед якими стоїть Україна, не мають простих рішень. Аби розпочати розв'язувати нагромаджені проблеми, належить виробити цілісну

стратегію реформ, яка буде визначати зміст кожного урядового рішення. Ми сподіваємося, що цей документ підтримає зусилля Президента і допоможе досягти успіху за час його каденції. ■

З питань щодо проекту "Майбутнє України: план для Президента" просимо звертатися до головного економіста Міжнародного центру перспективних досліджень Тетяни Ситник.

Телефон: 463-5966. Електронна пошта: tsytnuk@icps.kiev.ua

Якщо Ви хочете отримати документ "Майбутнє України: план для Президента", надішліть інформацію про себе (електронна адреса: marketing@icps.kiev.ua) або зателефонуйте до Олексія Блінова, який відповідає за зв'язки з клієнтами Центру, тел.: (38044) 463-6337

Бюджетні видатки треба зорієнтувати на результат

Для досягнення економічного зростання та підвищення добробуту громадян потрібно запровадити механізм ефективного використання бюджетних коштів, який забезпечуватиме найбільші здобутки для суспільства за найменшу ціну. Учасники останнього квартального семінару "Підвищення ефективності державних видатків: бюджет, орієнтований на результат", проведеного в межах проекту "Центри формування досконалої політики", обговорили підготовані в Міністерстві фінансів розробки щодо забезпечення ефективності бюджетних видатків

Анатолій Максютя, начальник Головного бюджетного управління Міністерства фінансів, назвав чинники, які зумовлюють низьку ефективність використання бюджетних видатків в Україні. Галузеві міністерства, інші центральні органи виконавчої влади не мають стимулів щодо поліпшення якості своїх видатків. Складовою цієї проблеми є наявність великої кількості головних розпорядників коштів. За таких умов галузеві міністри не можуть формувати і втілювати єдину політику у відповідній галузі, нести повну відповідальність за її реалізацію, а уряд не може спрямовувати обмежені ресурси на пріоритетні заходи. У бюджетному процесі не передбачено застосування процедури оцінки ефективності видатків бюджету.

Пан Максютя вважає, що для розв'язання цих проблем належить запровадити програмний підхід до формування бюджету. Такий підхід передбачає визначення цілей кожного розпорядника бюджетних коштів та співвіднесення напрямків його діяльності з визначеними цілями. Для забезпечення ефективності витрат потрібно виробити критерії оцінки державних програм, розробити чіткі процедури отримання і витрачання коштів, створити управлінську культуру, орієнтовану на підвищення ефективності витрат.

У Міністерстві фінансів складено орієнтований план заходів, спрямованих на підвищення ефективності бюджетних видатків. На думку учасників семінару, найважливішими заходами, відображеними в цьому документі, є такі:

- Розробка проекту Указу Президента щодо бюджетної політики на 2001–2003 роки. Цей документ визначатиме заходи, які належить здійснити в процесі підготовки проекту державного бюджету на 2001 рік, та основні напрямки бюджетної політики на 2001–2003 роки. В проекті буде запропоновано застосовувати програмно-цільовий підхід до формування бюджету, а також обрати конкретні пріоритети уряду у сфері видатків.

- Ухвалення Постанови Кабінету Міністрів щодо скорочення переліку головних розпорядників коштів та обмеження кола цих структур міністерствами та іншими центральними органами влади.

- Проведення навчальних семінарів для працівників Мінфіну та головних розпорядників. До програми семінарів має входити вивчення сучасних концепцій формування бюджету, досвіду закордонних країн щодо формування бюджету із застосуванням програмно-цільового підходу.

- Започаткування середньострокового бюджетного планування. Цей захід передбачає прогнозування бюджетних показників на наступні 2–3 роки одночасно із складанням проекту бюджету на наступний рік. Такий підхід дасть можливість краще оцінювати наслідки ухвалених рішень щодо бюджетних видатків та їх вплив на макроекономічну ситуацію в країні і сприятиме ухваленню раціональніших рішень.

- Підготовка проектів законодавчих актів щодо реформування бюджетного процесу. В цих документах належить передбачити розширення повноважень та посилення відповідальності вищих посадових осіб за формування і втілення фінансової політики у відповідній галузі; затвердження процедури звітування галузевих міністрів Верховній Раді про виконання затверджених бюджетних призначень; чітке розмежування повноважень між законодавчою і виконавчою владою щодо формування бюджетної політики.

- Запровадження системи постійного оприлюднення даних про виконання бюджету, зокрема виконання бюджетних програм. Потрібно визначити форми оприлюднення інформації, що міститимуть результати використання бюджетних коштів та оцінку діяльності бюджетних установ і організацій.

- Організація комунікації між урядом та парламентом: обговорення заходів з підвищення ефективності видатків бюджету, формування відповідної громадської думки, досягнення розуміння та здобуття підтримки здійснення цих заходів у Верховній Раді. ■

Квартальний семінар "Підвищення ефективності державних видатків: бюджет, орієнтований на результат", проведений у межах проекту "Центри формування досконалої політики", 11 грудня 1999 року

"Вісник Центру" є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою.

Якщо Ви хочете бути внесеними до списку розсилання бюлетню, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua.

"Вісник Центру" видає Група публікацій Міжнародного центру перспективних досліджень.

Директор публікацій Гліб Вишлінський (hlib@icps.kiev.ua)
Редактор "Вісника Центру" Євгенія Єгорова (ee@icps.kiev.ua)
Літературний редактор Марта Боянівська
Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.

Міжнародний центр перспективних досліджень — незалежна неприбуткова дослідницька організація, що має на меті інтелектуальну підтримку процесу прийняття політичних рішень в Україні. Центр сприяє створенню процедур змістовного діалогу між представниками законодавчої влади, виконавчої влади та громадськості.

Директор Центру Віра Нанівська.
Адреса: 04070, Україна, м. Київ, вул. Волоська, 8/5
Телефон/факс: (38044) 463 63 37
Сторінка у Всесвітній павутині: <http://www.icps.kiev.ua/>